

Stop (!/:) [de] tijd (in [het] depot)

Frank Herman

'*Stop de tijd*' is in de eerste plaats een oproep om de tijd een halt toe te roepen: *Freeze!* Maar hoe doen we dit als erfgoedwerker? Hoe kunnen we aan de bezoekers op *Erfgoeddag* het tot stilstaan brengen van 'tijd' tonen aan de hand van erfgoedstukken? In deze sessie is de specifieke keuze gemaakt om met de bezoekers in het depot te duiken: *Stop de tijd in het depot!*

Het museumdepot, de archiefopslagruimte, de erfgoedbibliotheekruimte, kortom het erfgoeddepot wordt - indien men niet vertrouwd is met erfgoedbeheer - te vaak aanzien als een plaats waar de tijd stil staat. Is het thema *Stop de tijd* een bevestiging van dit vooroordeel?

Uitgangspunt is: op stap met je bezoekers in het depot van je organisatie of instelling. Het wordt een exploratie van drie verschillende benaderingen, die je als organisator al dan niet kan combineren in de activiteiten die je organiseert. Ten eerste wordt 'tijd' in het depot als aftakeling van het erfgoed geëxploreerd. Vervolgens ligt het accent op de tijd die de vrijwilliger of professionele erfgoedwerker in het erfgoed stopt. Tenslotte worden verschillende inhoudelijke dimensies van 'tijd' in het erfgoed zelf aan de oppervlakte gebracht.

1. Stop de tijd in het depot

Aftakeling en verval van voorwerpen verloopt doorheen de tijd. Tijd is een factor van het verval, maar is in se niet de destructieve oorzaak - of het nu langzaam of snel gebeurt. Tijd staat eerder symbool voor die aftakeling. Afhankelijk van de materialen waaruit het erfgoedstuk gemaakt is, zijn de echte oorzaken: te veel licht, te hoge of te lage vochtigheid, te hoge of te lage temperaturen, schokken en trillingen, slechte luchtkwaliteit, aantasting door schimmels, insecten en ongedierte.... En er is de niet te onderschatten impact van de mens die de erfgoedstukken al dan niet voorzichtig hanteert, transporteert en presenteert.

Hoe toon je aan je publiek dat het *tegenhouden* van fysieke, chemische, klimatologische aftakeling van het opgeslagen erfgoed het fundament is van een goed depot? Hoe toon je dat pas dan een degelijk depotwerking en -beheer mogelijk wordt? Ga alvast op zoek naar gelijkaardige stukken die in goede of slechte conditie zijn. Deze benadering biedt je tevens de kans om eens met frisse ogen naar de inrichting van je depot te kijken en bij te stellen voor je publiek.

2. Stop tijd in het depot

Wanneer je de kwaliteit van het depot verbetert, wordt 'tijd' inzet en energie. *Tijd stoppen in het depot* doet het tegengestelde van erfgoed wegstoppen. Om erfgoedstukken te kunnen tonen, om een erfgoedverhaal in de tentoonstellingszaal goed te kunnen brengen, is het belangrijk dat men de erfgoedstukken gemakkelijk terugvindt in het depot. Welke inzet van de medewerkers is vereist? Hoe toon je dat aan je publiek? Is het depot geïsoleerd van de rest van je werking? En wat met de fysieke condities? Is het natuurlijk licht uit de ruimte geweerd? Staan de stukken veilig en efficiënt

opgesteld? En wat met het terugvinden van het stuk op de standplaats en registratie? Kan je ingaan op de vraag van een erfgoeddag-bezoeker om een erfgoedstuk binnen enkele minuten terug te vinden? Hier kan je bezoekers tonen wat je achter de schermen allemaal doet. En wie weet werf je een nieuw lid, een nieuw vrijwilliger, een nieuwe 'vriend' van je organisatie.

3. Stop: tijd in depot

'Tijd' kan tevens inhoudelijk geassocieerd zijn met de erfgoedstukken. Sommige heel specifiek omdat ze over een tijdstip, een gebeurtenis, een uitbeelding van of een referentie naar de tijd maken. Evident zijn klokken en uurwerken, bullen en akten, geboorte- en overlijdensdocumenten, notulen, documenten en archieven waar het tijdstip een belangrijke rol speelt. Of voorwerpen die seizoensgebonden zijn. En er zijn afbeeldingen op schilderijen, prenten en tekeningen en beelden waar tijd in een of andere annotatie, personificatie, symbool of scène afgebeeld staat.

Niet iedere collectie heeft dergelijke objecten en documenten. Maar alle erfgoedstukken, van welke aard ook hebben steeds tijdsdimensies: het tijdstip van maken, de periodes van gebruik, het moment van in onbruik raken. Wanneer is het ogenblik dat de functie van het erfgoedstuk wordt opgegeven? En wanneer verwerft dit object een nieuw tijdsdimensie als erfgoedstuk? Een toegevoegde culturele waardegeving gebeurt niet zomaar. Het opnemen van een erfgoedstuk in een depot, het registreren ervan is een markeerder waarin het stuk een culturele relevantie verwerft voor de gemeenschap die er zich over ontfermt. Afhankelijk van uw collectie(s) kan de tijdsdimensie steeds getoond worden in vele vormen: Het eerst geregistreerde erfgoedstuk; een belangrijke gifte; stukken uit de collectie die in hetzelfde jaar gemaakt zijn; een gebeurtenis of stukken die naar elkaar verwijzen. Maak het spannend, en maak een wandeling doorheen het depot en toon de stukken die met elkaar in de tijd verbonden zijn.